

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 130405/16.08.1995

Αθήνα 16.8.1995
Αρ. πρωτ: 130405

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΘ/ΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Ι

ΠΡΟΣ : Ως πίνακας διανομής

Ταχ. Δ/ση : Πειραιώς 40
Πληροφορίες : Ι.Κωστάκος
Τηλέφωνο : (01) 5240148, 5233857

ΘΕΜΑ: Εγκύκλιος εφαρμογής Π.Δ. 397/94 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την χειρωνακτική διακίνηση φορτίων που συνεπάγεται κίνδυνο ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα των εργαζομένων σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου 90/269/ΕΟΚ»

Παρά την εκτεταμένη μηχανοποίηση της εργασίας, η μεταφορά υλικών με τα χέρια είναι ακόμα απαραίτητη σε πολλές θέσεις εργασίας. Έτσι εργασίες μεταφορών εκτελούνται σχεδόν από κάθε εργαζόμενο στις επιχειρήσεις είτε σαν μέρος της κανονικής τους εργασίας είτε κατ' αποκλειστικότητα.

Ένα μεγάλο μέρος των ατυχημάτων και των επαγγελματικών βλαβών έχουν σαν αίτιο την μεταφορά υλικών με τα χέρια.

Οι εργασίες μεταφοράς υλικών θεωρούνται πολλές φορές δευτερεύουσες εργασίες και δεν δίνεται ιδιαίτερη προσοχή κατά την εκτέλεσή τους.

Η τακτική αυτή συχνά οδηγεί σε βαριά επιβάρυνση των μυϊκού συστήματος, καθώς επίσης και σε υψηλή φόρτιση της σπονδυλικής στήλης.

Έτσι προκαλούνται ζημιές στη σπονδυλική στήλη, κι αυτό αποδεικνύεται απ' τις πολλές παθήσεις της σπονδυλικής στήλης που εμφανίζονται σε ομάδες εργαζομένων που ασχολούνται με μεταφορές, όπως εργάτες μεταφορών ή εργαζόμενοι στη σιδηροβιομηχανία.

Το 1990 το Συμβούλιο των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση το άρθρο 118Α της Συνθήκης για την ίδρυση της ΕΟΚ όπως συμπληρώθηκε από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986, εξέδωσε την οδηγία 90/269/ΕΟΚ «Σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας για το χειρωνακτικό χειρισμό φορτίων όπου υπάρχει ιδιαίτερος κίνδυνος βλάβης της ράχης και οσφυϊκής χώρας». Η οδηγία αυτή είναι η 4η ειδική οδηγία της οδηγίας «ΠΛΑΙΣΙΟ» 89/391/ΕΟΚ και έπρεπε να ενταχθεί στο εθνικό μας δίκαιο μέχρι την 31.12.1992.

Για την εναρμόνιση του εθνικού μας δικαίου με την οδηγία αυτή έγινε διαβούλευση στο Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ), όπου συμμετέχουν εκπρόσωποι των εργαζομένων, εργοδοτών και επιστημονικών φορέων, καθώς επίσης και εκπρόσωποι από συναρμόδια Υπουργεία. Το ΣΥΑΕ γνωμοδότησε ομόφωνα πάνω στο σχέδιο Π.Δ. που ήδη δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με αριθμό 397/1994, τεύχος 221/Α/1994 της 19-12-94 και ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσής του με τίτλο:

«Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την χειρωνακτική διακίνηση φορτίων που συνεπάγεται κίνδυνο ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα των εργαζομένων σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου 90/269/ΕΟΚ»

Στο διάταγμα αυτό περιγράφεται μία θεμελιώδης αρχή:

Αφ' ενός μεν επιβάλλει στον εργοδότη να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα και να χρησιμοποιεί ή να παρέχει στους εργαζόμενους τα μέσα με τα οποία μειώνεται ο κίνδυνος που διατρέχουν κατά τη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, αφετέρου δε ζητεί από τον εργοδότη να χρησιμοποιεί ή να παρέχει στους εργαζόμενους τα κατάλληλα μέσα προκειμένου να αποφευχθεί η ανάγκη χειρωνακτικής διακίνησης φορτίων.

Επίσης στο διάταγμα περιγράφονται γενικές αρχές για την οργάνωση των θέσεων εργασίας και υποχρέωση του εργοδότη για ενημέρωση και εκπαίδευση των εργαζομένων καθώς και για τη διαβούλευση και τη συμμετοχή τους.

Για μια ορθή αξιολόγηση του κινδύνου που διατρέχει ο εργαζόμενος στα Παραρτήματα I και II περιγράφονται διάφοροι παράγοντες, μεταξύ των οποίων και οι προσωπικοί παράγοντες κινδύνου οι οποίοι πρέπει και να αναλύονται ταυτόχρονα.

Οι κατ' άρθρο προβλέψεις του διατάγματος έχουν ως εξής:

ΑΡΘΡΟ 1: Αντικείμενο - Πεδίο εφαρμογής

Στόχος του διατάγματος είναι η προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την χειρωνακτική διακίνηση φορτίων που συνεπάγεται κίνδυνο ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα τους.

Για την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την χειρωνακτική διακίνηση φορτίων κατά την εργασία εφαρμόζονται επίσης και όλες οι γενικές και ειδικές διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων. Ενδεικτικά αναφέρονται:

α. Ν.1568/1985 (177/A) «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων».

β. Το Π.Δ. εναρμόνισης του εθνικού μας δικαίου με την οδηγία 89/391/ΕΟΚ.

γ. Η ΑΠ. 130627/1990 (620/B) «Καθορισμός επικινδύνων, βαριών ή ανθυγιεινών εργασιών για την απασχόληση των ανηλίκων».

Το διάταγμα εφαρμόζεται σε όλες τις δραστηριότητες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και αφορά όλους τους εργαζόμενους με εξαίρεση το ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και το οικιακό υπηρετικό προσωπικό.

ΑΡΘΡΟ 2 : Ορισμοί

Στο άρθρο 2 δίνεται ο ορισμός της χειρωνακτικής διακίνησης φορτίων.

ΑΡΘΡΟ 3: Γενική διάταξη

Στο άρθρο 3 περιγράφονται οι υποχρεώσεις του εργοδότη:

α. Να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα ή να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέσα και ιδίως τον κατάλληλο μηχανικό εξοπλισμό, προκειμένου να αποφευχθεί η ανάγκη χειρωνακτικής διακίνησης φορτίων από τους εργαζόμενους.

β. Να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα, να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέσα ή να παρέχει στους εργαζομένους τα μέσα αυτά, όταν δεν μπορεί να αποφευχθεί η χειρωνακτική διακίνηση φορτίων από εργαζομένους, ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος που διατρέχουν κατά τη χειρωνακτική διακίνηση των φορτίων αυτών, λαμβάνοντας υπόψη το παράρτημα Ι του άρθρου 8.

ΑΡΘΡΟ 4: Οργάνωση των θέσεων εργασίας

Στο άρθρο 4 περιγράφονται οι υποχρεώσεις του εργοδότη στις περιπτώσεις που είναι αναπόφευκτη η χειρωνακτική διακίνηση φορτίων από τον εργαζόμενο. Οι υποχρεώσεις αυτές είναι:

α. Να αξιολογεί, εάν είναι δυνατόν εκ των προτέρων, τις συνθήκες ασφάλειας και υγείας του συγκεκριμένου τύπου εργασίας, εξετάζοντας ιδίως τα χαρακτηριστικά του φορτίου και λαμβάνοντας υπόψη το παράρτημα Ι του άρθρου 8.

β. Να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή ή την μείωση του κινδύνου βλάβης ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα των εργαζομένων, εξετάζοντας ιδίως τα χαρακτηριστικά του εργασιακού περιβάλλοντος και τις απαιτήσεις της εργασίας και λαμβάνοντας υπόψη το παράρτημα Ι του άρθρου 8.

ΑΡΘΡΟ 5: Χρήση του παραρτήματος ΙΙ

Στο άρθρο 5 περιγράφονται οι υποχρεώσεις του εργοδότη προκειμένου να αναθέσει εργασία χειρωνακτικής διακίνησης φορτίου σε εργαζομένους. Στην περίπτωση αυτή ο εργοδότης λαμβάνει υπόψη:

α. Το παράρτημα ΙΙ του άρθρου 8.

β. Τις ιδιαίτερες ρυθμίσεις που ισχύουν για τους εργαζόμενους που υπάγονται σε ευαίσθητες ομάδες κινδύνου.

γ. Τη κατάσταση της υγείας των εργαζομένων όπως αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις που αφορούν στην επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων.

[Η κατάσταση της υγείας των εργαζομένων προσδιορίζεται από τον γιατρό εργασίας ή την Εξωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης με την οποία συμβάλλεται ο εργοδότης (ΕΞΥΠΠ) ή/και από αρμόδιες μονάδες των ασφαλιστικών οργανισμών ή του ΕΣΥ προσδιοριζόμενες από τον Υπουργό Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων]

ΑΡΘΡΟ 6: Ενημέρωση και εκπαίδευση των εργαζομένων

Στο άρθρο 6 περιγράφονται οι υποχρεώσεις των εργοδοτών:

Να ενημερώνουν τους εργαζόμενους και τους εκπροσώπους τους για όλα τα θέματα τα σχετικά με την προστασία της ασφάλειας και της υγείας που προβλέπονται από το διάταγμα.

Να μεριμνούν, ώστε να παρέχονται στους εργαζόμενους και στους εκπροσώπους τους γενικές υποδείξεις και όποτε είναι δυνατό, ακριβείς πληροφορίες σχετικά με:

α. Το βάρος του φορτίου.

β. Το κέντρο βάρους της βαρύτερης πλευράς, εφόσον το περιεχόμενο μιας συσκευασίας είναι έκκεντρα τοποθετημένο.

Να μεριμνούν ώστε οι εργαζόμενοι να λαμβάνουν επιπλέον επαρκή εκπαίδευση και ακριβή ενημέρωση όσον αφορά την ορθή χειρωνακτική διακίνηση φορτίων και τους κινδύνους που διατρέχουν, ιδιαίτερα όταν οι δραστηριότητες αυτές δεν εκτελούνται κατά τρόπο σωστό, λαμβάνοντας υπόψη τα παραρτήματα I και II του άρθρου 8.

ΑΡΘΡΟ 7: Διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων

Στο άρθρο 7 περιγράφεται η υποχρέωση των εργοδοτών να ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους και να διευκολύνουν τη συμμετοχή τους, αναφορικά με τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του διατάγματος.

ΑΡΘΡΟ 8: Προσάρτηση των παραρτημάτων

Το άρθρο 8 περιέχει τα παραρτήματα I και II

Στο παράρτημα I περιγράφονται οι ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΥΠΟΨΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΦΟΡΤΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΒΛΑΒΗΣ ΤΗΣ ΡΑΧΗΣ Ή/ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΣΦΥΙΚΗΣ ΧΩΡΑΣ. Οι παράγοντες αυτοί είναι:

- α. Τα χαρακτηριστικά του φορτίου.
- β. Η απαιτούμενη σωματική προσπάθεια.
- γ. Τα χαρακτηριστικά του εργασιακού περιβάλλοντος.
- δ. Τα χαρακτηριστικά της εργασίας.

Στο παράρτημα II περιγράφονται οι ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.

[Για μια ορθή αξιολόγηση του κινδύνου που διατρέχει ο εργαζόμενος πρέπει να αναλύονται ταυτόχρονα πολλοί εκ των διαφόρων παραγόντων που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα I και II του άρθρου 8.]

ΑΡΘΡΟ 9: Έλεγχος εφαρμογής

Στο άρθρο 9 ορίζονται οι αρμόδιες υπηρεσίες για τον έλεγχο της εφαρμογής του διατάγματος. Αυτές είναι αρμόδιες Επιθεωρήσεις Εργασίας και συγκεκριμένα τα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου (ΚΕ.Π.Ε.Κ.) ή οι Διευθύνσεις Επιθεώρησης Εργασίας με τα αρμόδια Τμήματα Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης Εργασίας ή τα Τμήματα Επιθεώρησης Εργασίας.

[Με την μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση αρμόδιες υπηρεσίες είναι οι αντίστοιχες υπηρεσίες της Ν.Α.]

ΑΡΘΡΟ 10 : Κυρώσεις

Στο άρθρο 10 περιγράφονται οι ποινικές και οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του διατάγματος.

Οι κυρώσεις αυτές είναι οι ποινικές και οι διοικητικές κυρώσεις που περιγράφονται στα άρθρα 24 και 25 του ν. 2224/1994.

Οι διοικητικές κυρώσεις επιβάλλονται με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της ΚΥΑ 88555/3293/30.9.1988 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/1989.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Έλεγχος χώρων εργασίας

Οι Τεχνικοί και Υγειονομικοί Επιθεωρητές στα πλαίσια των υποχρεώσεων τους για τακτικούς και έκτακτους ελέγχους των χώρων εργασίας, σε κάθε έλεγχο που διενεργούν θα πρέπει να περιλαμβάνουν και υποδείξεις για την εφαρμογή των διατάξεων του διατάγματος.

Ενημέρωση εργαζομένων και εργοδοτών

Οι αρμόδιες σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στα πλαίσια της Νομαρχιακής Επιτροπής Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (Ν.Ε.Υ.Α.Ε.) και των ελέγχων στους χώρους εργασίας καθώς επίσης και με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο (τοπικό ραδιόφωνο, τηλεόραση, εφημερίδες, οργάνωση ημερίδων, κλπ.) θα πρέπει να ενημερώνουν τους εργοδότες και τους εργαζόμενους για τις νέες ρυθμίσεις που αναφέρονται στο διάταγμα αυτό.

Ενημέρωση Γενικής Δ/σης Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας

Επίσης οι αρμόδιες σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στα πλαίσια του ετήσιου απολογισμού για τις δραστηριότητες της Τεχνικής και Υγειονομικής επιθεώρησης έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν στην παραπάνω Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου Εργασίας έκθεση στην οποία θα αναφέρονται ο αριθμός των περιπτώσεων που έκαναν υποδείξεις για θέματα που αφορούν τις διατάξεις του διατάγματος, η σχετική συμμόρφωση των επιχειρήσεων και η τυχόν επιβολή κυρώσεων.

Η ενημέρωση αυτή είναι απαραίτητη καθόσον υπάρχει υποχρέωση της χώρας μας σύμφωνα με το άρθρο 9 της οδηγίας 90/269/ΕΟΚ να υποβάλλει έκθεση στην Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του διατάγματος. Επίσης στην έκθεση αυτή πρέπει να αναφέρονται τα διάφορα προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή των διατάξεων του διατάγματος.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΦΟΡΤΙΩΝ ΜΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ**

1. Εκτίμησε το φορτίο και αν είναι αναγκαίο κάνε μιά δοκιμαστική ανύψωση σε ύψος μερικών εκατοστών.
2. Ποτέ μην επιχειρείς να σηκώσεις μόνος σου φορτίο πολύ βαρύ, πολύ ογκώδες ή δύσκολο να μεταφερθεί.
3. Φρόντισε να μην υπάρχουν εμπόδια στο δρόμο που θα ακολουθήσεις.
4. Πάρε τη θέση ανύψωσης με τα πόδια ανοιχτά και έχοντας το ένα πόδι λίγο πιο μπροστά προς την κατεύθυνση που θα κινηθείς.
5. Λύγισε τα γόνατα σου. Οι μύες της πλάτης πρέπει να είναι χαλαρωμένοι.
6. Πιάσε σταθερά το φορτίο.
7. Σήκωσε το φορτίο, με την πλάτη ίσια όχι κυρτή και τα μπράτσα κοντά στο σώμα, έτσι ώστε το βάρος να μεταφέρεται στους μύες των ποδιών.
8. Άρχισε να βαδίζεις προς την προγραμματισμένη κατεύθυνση κρατώντας το φορτίο κοντά στο σώμα.
9. Μη μεταφέρεις ένα φορτίο που σου εμποδίζει την ορατότητα.
10. Φόρεσε γάντια, όταν είναι δυνατόν, για προστασία από κοψίματα, γδαρσίματα ή τρυπήματα.
11. Φόρεσε μπότες ή παπούτσια ασφαλείας με ενισχυμένο το πάνω μέρος των δακτύλων για την προστασία τους από πτώση αντικειμένων.